

HOOFDSTUK TWAALF

De gelofte

Ganga

En Vaishampayana vertelde verder.

Er was een koning die Mahabhisha heette, uit het geslacht van Ikshvaku. Hij heerste over de hele aarde, zijn woord was waar, en zijn moed was geen schijn. Met duizend paardenoffers en honderd rajasuya's stemde hij Indra gunstig, en ten slotte werd hij opgenomen in de hemel van de goden.

Op een dag waren de goden bijeen om Brahma te vereren. Er waren ook veel koninklijke wijzen, onder wie Mahabhisha. En ook Ganga, de koningin van de rivieren, kwam de Grootvader eren. De wind verschoof haar kleed, dat wit was als het licht van de maan, en haar lichaam kwam bloot. De goden bogen hun hoofd. Maar de koninklijke wijze Mahabhisha staarde de koningin van de rivieren schaamteloos aan.

Brahma vervloekte hem. 'Ellendeling,' zei hij, 'omdat je jezelf vergeten bent toen je Ganga zag, zul je opnieuw op aarde geboren worden. Maar je zult telkens weer in deze werelden terugkomen. En ook zij zal in de wereld van de mensen geboren worden, en ze zal je kwaad doen. Maar wanneer je woede gewekt wordt, ben je van mijn vloek bevrijd.'

Mahabhisha dacht aan alle koningen en asceten op aarde en wilde geboren worden als zoon van Pratipa, een machtige koning. En de koningin van de rivieren, die had gezien hoe Mahabhisha zijn standvastigheid verloor, ging weg en dacht vol verlangen aan hem.

Onderweg zag ze de Vasu's, een schare van acht goden, die over hetzelfde pad gingen. Ze zagen er terneergeslagen uit.

'Waarom kijken jullie zo somber?' vroeg ze. 'Gaat alles goed met jullie, goden?'

'Koningin van de rivieren,' zeiden de Vasu's, 'we zijn om een kleine misstap vervloekt door de grote rishi Vasishtha. Hij zat zijn riten van de schemering te verrichten, en we zagen hem niet zitten. Zonder het te weten gingen we langs hem heen. Daarom vervloekte hij ons in zijn woede: "Word geboren onder de mensen!" Wat een brahmaan zo gezegd heeft, kunnen we niet ongedaan maken. Word daarom een menselijke vrouw en maak ons tot uw kinderen. Wij willen niet uit de schoot van een gewone sterfelijke vrouw geboren worden.'

'Goed,' zei de koningin van de rivieren. 'Maar wie op aarde willen jullie tot vader hebben?'

'Op aarde zal Pratipa een zoon krijgen, Shantanu, een koning wiens roem de hele wereld zal kennen.'

'Dat is precies wat ik zelf wens,' zei Ganga. 'Ik zal die Shantanu goed doen. En dat is ook wat jullie willen.'

'Gooi uw kinderen na hun geboorte in het water,' zeiden de Vasu's, 'u die langs drie wegen stroomt, door de hemel, over de aarde en onder de aarde, zodat we snel vrij zijn en niet lang op aarde hoeven te leven.'

'Ik zal doen wat jullie willen. Maar zorg ervoor dat er tenminste één zoon blijft leven, zodat zijn samenzijn met mij niet helemaal vruchteloos is.'

'Ieder van ons zal een achtste deel van zijn kracht geven. Met al die delen samen krijgt u één zoon, zoals u en hij het wensen. Maar die zoon zal op aarde geen kinderen verwekken. Die zoon van u, vol kracht, zal kinderloos blijven.'

Dat was de afspraak die de Vasu's met Ganga maakten, en zonder te wachten gingen ze weg, waarheen ze maar wilden.

Koning Pratipa was goed voor alle schepselen. Hij bracht vele jaren in ascese door bij de bron van de Ganga. Op een dag nam Ganga de gedaante aan van een mooie vrouw, rees op uit het water en kwam naar de koning toe. Het hemelse meisje ging op zijn rechterdij zitten, die zo sterk was als de stam van een salaboom.

'Wat wil je?' vroeg de koning. 'Wat moet ik voor je doen?'

'Ik wil u tot man, koning,' zei ze. 'Wees de mijne. Een vrouw weigeren die uit zichzelf komt, keuren de wijzen nooit goed.'

'Ik ga nooit uit begeerte naar de vrouwen van anderen of naar vrouwen die niet van mijn stand zijn. Dat is mijn gelofte, en ik houd me aan de dharma.'

'Ik breng geen ongeluk en ik ben niet lelijk. Ik ben in alles begeerlijk. Ik ben een hemels meisje van zeldzame schoonheid, en ik wil u tot man. Wijs me niet af, koning.'

'Ik houd me juist verre van wat jij van me vraagt,' zei Pratipa. 'Als ik mijn gelofte breek, zal het kwaad me overweldigen en doden. Je hebt me omarmd, en je zit op mijn rechterdij. Maar begrijp goed: dat is de plaats voor dochters en schoondochters. De linkerschoot is voor de vrouw, en die heb je niet gekozen. Daarom kan ik je niet begeren. Word mijn schoondochter. Ik neem je aan voor mijn zoon.'

'Rechtvaardige koning, laat het zijn zoals u zegt,' zei het meisje. 'Laat me met uw zoon verbonden worden. Uit eerbied voor u zal ik de vrouw worden van iemand uit het beroemde geslacht van Bharata. Uw geslacht is de toevlucht van alle koningen op aarde. Zelfs in honderd jaar zou ik de goede eigenschappen van dit geslacht niet kunnen opsommen; de grootheid en de goedheid van zijn vele koningen kennen geen grenzen. Maar laat het nu afgesproken zijn dat uw zoon, als ik uw schoondochter ben, niet zal mogen oordelen over wat ik doe. Zo zal ik bij uw zoon wonen, hem goed doen en zijn geluk vergroten. En door de zonen die ik hem zal baren, en door zijn eigen dharma en goed gedrag, zal hij ten slotte de hemel van de goden bereiken.'

Na die woorden verdween het hemelse meisje ter plekke. En de koning wachtte op de geboorte van zijn zoon om zijn belofte na te komen.

Pratipa beoefende samen met zijn vrouw ascese, omdat ze naar nakomelingen verlangden. Toen ze oud waren geworden, kregen ze een zoon. Dat was niemand anders dan Mahabhisha. Het kind kreeg de naam Shantanu, omdat hij geboren werd toen zijn vader door ascese zijn hartstochten tot rust had gebracht. Shantanu wist dat men de wereld van het onvergankelijke geluk alleen door zijn eigen daden kan verwerven, en hij wijdde zich aan de dharma.

Toen Shantanu een jonge man was geworden, zei Pratipa tegen hem: 'Een tijd geleden kwam er een hemels meisje bij me, voor jouw welzijn, Shantanu. Als je die mooie vrouw onder vier ogen ontmoet en als ze je om kinderen vraagt, neem haar dan tot vrouw. En oordeel niet over wat ze doet, of het juist is

of niet, en vraag niet wie ze is, van wie of waarvandaan. Neem haar tot vrouw, omdat ik het je beveel.'

Pratipa zette zijn zoon op de troon en trok zich terug in het woud. Koning Shantanu was een verstandig man, maar hij raakte verslingerd aan de jacht en bracht veel tijd in de wouden door. Altijd doodde hij herten en buffels.

Op een dag, toen hij langs de oever van de Ganga zwierf, kwam hij in een streek waar siddha's kwamen, wezens die de volmaaktheid hebben bereikt, en charana's, de zangers die de lof van de goden zingen. Daar zag hij een meisje, stralend van schoonheid, met onberispelijke tanden, getooid met hemelse sieraden en gekleed in een kleed van fijne, glanzende stof. Toen de koning het meisje zag, gingen zijn haren overeind staan van verrukking. Met een starre blik leek hij haar schoonheid in te drinken, maar hoe vaak hij ook dronk, zijn dorst werd niet gelest.

Ook het meisje zag de koning, die daar vol onrust rondliep, en ze voelde genegenheid voor hem. Ze keek en keek, en ze wilde hem altijd blijven zien.

Toen zei de koning: 'Slank meisje, of je nu een godin bent of de dochter van een danava, of je nu hoort bij de gandharva's of de apsara's, bij de halfgoddelijke yaksha's, die de schatten van Kubera bewaken, of bij de naga's, of dat je van menselijke afkomst bent, jij met je hemelse schoonheid: ik vraag je mijn vrouw te worden.'

De achtste zoon

De koning glimlachte, en zijn woorden waren zacht en lief. Het meisje dacht aan wat ze de Vasu's had beloofd. 'Koning,' zei ze, 'ik zal je vrouw worden en je gehoorzamen. Maar je mag je nooit bemoeien met wat ik doe, of het je nu bevalt of niet. En je mag nooit een onvriendelijk woord tegen me zeggen. Zolang je vriendelijk tegen me bent, beloof ik bij je te blijven. Maar op het moment dat je je met me bemoeit of een onvriendelijk woord tegen me zegt, ga ik bij je weg.'

'Goed,' zei de koning.

Het meisje kreeg de koning uit het geslacht van Bharata tot man. En koning Shantanu genoot ten volle van het gezelschap van zijn vrouw. Hij hield zich aan zijn belofte en vroeg haar nooit iets. Haar gedrag, haar schoonheid, haar grootmoedigheid en de aandacht waarmee ze voor hem zorgde, bevielen hem

steeds meer. En de godin Ganga, die langs drie wegen stroomt, leefde in een menselijke gedaante van hemelse schoonheid als de vrouw van Shantanu; als vrucht van haar goede daden had ze een man gekregen die als Indra was. Ze nam de koning voor zich in met haar aantrekkingskracht en haar genegenheid, met haar listen en haar liefde, met haar muziek en haar dans, en zelf was ze gelukkig. De koning was zo verrukt van zijn mooie vrouw dat de maanden, de seizoenen en de jaren voorbijgingen zonder dat hij het merkte.

Hij kreeg bij haar kinderen, mooi als de goden zelf. Maar zodra er een geboren was, gooide Ganga het in de rivier. 'Dit is voor je bestwil,' zei ze. Zeven kinderen gingen zo, het ene na het andere, het water in, en ze zonken en kwamen niet meer boven.

De koning kon zulk gedrag niet goedkeuren. Maar hij zei er geen woord over, uit angst dat zijn vrouw hem zou verlaten.

Toen het achtste kind geboren werd en zijn vrouw op het punt stond het, net als de vorige keren, glimlachend in de rivier te gooien, wilde de koning het redden. Hij zei tegen haar: 'Dood het niet! Wie ben je, en van wie ben je? Waarom dood je je eigen kinderen? Moordenares van je zonen, de last van je kwaad is groot!'

'Jij die naar nakomelingen verlangt,' zei zijn vrouw, 'je hebt al kinderen gekregen als geen ander. Ik zal dit kind van je niet doden. Maar volgens onze afspraak is de tijd dat ik bij je bleef, voorbij. Ik ben Ganga, de dochter van Jahnu. De grote wijzen vereren me altijd. Zo lang heb ik bij je gewoond om te doen wat de goden wilden. De acht Vasu's moesten door de vloek van Vasishtha een menselijke gedaante aannemen. Op aarde was er behalve jij niemand die de eer verdiende hun vader te zijn, en geen vrouw op aarde kon hun moeder worden, behalve iemand zoals ik, een godin in een menselijke gedaante. Ik heb een menselijke gedaante aangenomen om hen te baren. En omdat jij de vader van de acht Vasu's bent geworden, heb je vele werelden van blijvend geluk verworven. Ik had met de Vasu's afgesproken dat ik hen van hun menselijke gedaante zou bevrijden zodra ze geboren waren. Zo heb ik hen bevrijd van de vloek van de rishi Apava, zoals Vasishtha ook genoemd wordt. Ik wens je alle goeds, en ik verlaat je, koning. Maar voed dit kind op, dat strenge geloften zal houden. Dat ik zo lang bij je zou blijven, heb ik de Vasu's beloofd. Laat dit kind Gangadatta heten, gegeven door Ganga.'

'Wat was de misstap van de Vasu's,' vroeg Shantanu, 'en wie was die Apava, door wiens vloek ze onder de mensen geboren moesten worden? En wat heeft

dit kind van je, Gangadatta, gedaan, dat hij onder de mensen moet leven? Waarom zijn de Vasu's, de heren van de drie werelden, veroordeeld om onder de mensen geboren te worden? Vertel me alles, dochter van Jahnu.'

En Ganga vertelde.

De zoon die Varuna kreeg, heette Vasishtha, de wijze die later ook Apava werd genoemd. Hij had zijn hermitage op de flank van de koning van de bergen, de Meru. Het was een heilige plek, vol vogels en dieren, en er bloeiden het hele jaar door de bloemen van alle seizoenen. In die wouden, rijk aan zoete wortels en water, beoefende de zoon van Varuna zijn ascese.

Daksha had een dochter, Surabhi, die ten goede van de wereld bij Kashyapa een dochter kreeg in de gedaante van een koe: Nandini. Er was geen koe zoals zij: ze vervulde elke wens. De rechtvaardige zoon van Varuna kreeg Nandini voor zijn offerriten, en zij woonde in die hermitage en zwierf zonder angst door de heilige, mooie wouden.

Op een dag kwamen de Vasu's in die wouden, de acht broers, met Prithu voorop, en ze vermaakten zich er met hun vrouwen tussen de bossen en de bergen. Terwijl ze daar rondzwierven, zag de vrouw van een van de Vasu's Nandini, de koe die elke wens vervult. Ze zag dat de koe alle goede eigenschappen had: grote ogen, volle uiers, een mooie staart, mooie hoeven en alle gunstige tekens, en dat ze veel melk gaf. Ze wees haar aan haar man, Dyu.

Dyu bewonderde de koe om al haar eigenschappen. 'Deze koe is van de rishi die in deze hermitage woont,' zei hij tegen zijn vrouw. 'Een sterveling die de zoete melk van deze koe drinkt, blijft tienduizend jaar jong.'

'Ik heb op aarde een vriendin, Jitavati,' zei de godin. 'Ze is mooi en jong, de dochter van de koninklijke wijze Ushinara, die verstandig is en de waarheid toegewijd. Ik wil deze koe met haar kalf voor die vriendin van me. Breng haar hier, zodat mijn vriendin van haar melk kan drinken en als enige op aarde vrij kan zijn van ziekte en ouderdom. Vervul me deze wens. Niets zou me meer genoegen doen.'

Dyu wilde zijn vrouw haar zin geven. Met de hulp van zijn broers, Prithu en de anderen, stal hij de koe. Op dat moment vergat hij de grote ascese van de rishi aan wie de koe toebehoorde. Hij dacht er toen niet aan dat hij zou vallen door het kwaad van de diefstal van een koe.

Toen de zoon van Varuna 's avonds met de vruchten die hij had verzameld naar zijn hermitage terugkeerde, zag hij de koe met haar kalf niet. Hij zocht

haar in de wouden, en toen hij haar niet vond, zag hij met het innerlijk oog dat zijn ascese hem gaf, dat de Vasu's haar hadden gestolen. Meteen ontstak hij in woede, en hij vervloekte de Vasu's: 'Omdat de Vasu's mijn koe met de zoete melk en de mooie staart hebben gestolen, zullen ze op aarde geboren worden!'

Daarna richtte de rishi Apava zijn hart weer op zijn ascese. De Vasu's hoorden van de vloek, kwamen haastig naar zijn hermitage en probeerden hem gunstig te stemmen. Maar de rishi, die alle regels van de dharma kende, liet zich niet vermurwen.

'Vasu's,' zei Apava, 'ik heb jullie vervloekt, Dhava en de anderen. Binnen een jaar na jullie geboorte onder de mensen zullen jullie van mijn vloek bevrijd zijn. Maar hij door wiens daad ik jullie vervloekt heb, Dyu, zal voor zijn kwade daad lange tijd op aarde moeten wonen. De woorden die ik in woede heb gesproken, maak ik niet vergeefs. Dyu zal, hoewel hij op aarde woont, geen kinderen verwekken. Hij zal rechtvaardig zijn en de leerboeken kennen. Hij zal een gehoorzame zoon voor zijn vader zijn, maar hij zal moeten afzien van het samenzijn met een vrouw.'

'Toen ging de grote rishi weg,' zei Ganga. 'De Vasu's kwamen samen naar mij, en ze vroegen me als gunst dat ik hen in het water zou gooien zodra ze geboren waren. Dat heb ik gedaan zoals ze wilden, om hen van hun leven op aarde te bevrijden. En door de vloek van de rishi moet alleen deze, Dyu zelf, een tijd op aarde leven.'

Daarop verdween de godin ter plekke, en ze nam het kind mee naar de wereld die ze koos. Dat kind van Shantanu kreeg twee namen, Gangeya, zoon van Ganga, en Devavrata, en het overtrof zijn vader in elke bekwaamheid. En Shantanu keerde, na het verdwijnen van zijn vrouw, met een bedroefd hart terug naar zijn hoofdstad.

De gelofte

Koning Shantanu, die door de goden en de koninklijke wijzen boven alle anderen werd geëerd, stond in alle werelden bekend om zijn wijsheid, zijn deugden en zijn waarheid. Zelfbeheersing, vrijgevigheid, vergevingsgezindheid, verstand, bescheidenheid, geduld en kracht woonden altijd in hem. Hij kende de dharma en de wegen van de voorspoed, en hij beschermde het geslacht van Bharata en alle mensen. Zijn hals droeg drie lijnen, zoals een schelp, en zijn

schouders waren breed. Het was alsof alle gunstige tekens van het koningschap in hem woonden omdat ze geen betere plek konden vinden. Wie zag hoe hij leefde, begreep dat de dharma altijd boven verlangen en voorspoed gaat.

Alle koningen van de aarde zagen hoe toegewijd hij aan de dharma was, en ze gaven hem de titel van grote koning boven alle koningen. Zolang hij het geslacht van Bharata beschermde, kenden de koningen geen verdriet, geen angst en geen zorg. Ze sliepen in vrede en stonden elke ochtend op na goede dromen. Door hem werden ze allemaal rechtvaardig, en ze wijdden zich aan vrijgevigheid, aan de riten en aan de offers. Zolang Shantanu en koningen zoals hij de aarde regeerden, groeide de verdienste van elke stand. De kshatriya's dienden de brahmanen, de vaishya's volgden de kshatriya's, en de shudra's eerden de brahmanen en de kshatriya's en dienden de vaishya's.

Shantanu woonde in Hastinapura, de mooie hoofdstad van de Kuru's, en regeerde over de hele aarde tot aan de zeeën. Hij was waarachtig en zonder list, en hij kende de dharma als de koning van de goden zelf. Door zijn vrijgevigheid, zijn dharma en zijn ascese verwierf hij groot geluk. Hij was vrij van woede en wrok, mooi als Soma, de maan, stralend als de zon, onstuimig als Vayu, in zijn woede als Yama en in zijn geduld als de aarde. Zolang hij regeerde, werden er geen herten, zwijnen, vogels of andere dieren zonder noodzaak gedood. In zijn rijk heerste vriendelijkheid voor alle schepselen, en de koning zelf, vol mededogen, zonder begeerte en zonder woede, beschermde alle schepselen gelijkelijk. Er werden offers gebracht aan de goden, de rishi's en de voorouders, en geen schepsel verloor ten onrechte het leven. Shantanu was koning en vader van allen: van de ellendigen en van wie geen beschermer had, van de vogels en de dieren, van alles wat geschapen is. Onder zijn heerschappij gingen woorden en waarheid samen, en de geest van de mensen was gericht op vrijgevigheid en dharma. Zesendertig jaar lang vond Shantanu geen vreugde meer bij vrouwen, en hij zwierf door de wouden.

Zijn zoon Devavrata, de Vasu die uit Ganga geboren was, leek op Shantanu in schoonheid, in gewoonten en gedrag en in kennis. Hij beheerste elke tak van kennis, van de wereld en van de geest, en zijn kracht was buitengewoon. Hij werd een groot wagenstrijder.

Op een dag volgde koning Shantanu langs de oever van de Ganga een hert dat hij met een pijl had geraakt, en hij zag dat de rivier ondiep was geworden. Hij vroeg zich af waarom de rivier niet meer zo snel stroomde als vroeger. Terwijl hij naar de oorzaak zocht, zag hij een jonge man, mooi en goed gebouwd,

die met een hemels wapen de stroom van de rivier had tegengehouden. Die jonge man was zijn eigen zoon. Maar Shantanu had zijn zoon maar één keer gezien, een paar ogenblikken na zijn geboorte, en hij herinnerde zich niet genoeg om in de jonge man die voor hem stond dat kind te herkennen. De jonge man herkende zijn vader wel meteen, maar in plaats van zich bekend te maken benevelde hij met zijn hemelse begoocheling het zicht van de koning en verdween voor zijn ogen.

Shantanu vermoedde dat de jonge man zijn zoon was. 'Laat me dat kind zien,' zei hij tegen Ganga.

Ganga nam een mooie gedaante aan en liet hem de jongen zien, getooid met sieraden, aan haar rechterarm. Shantanu herkende haar niet, hoewel hij haar vroeger gekend had.

'Dit is de achtste zoon die je lang geleden bij mij verwekte,' zei Ganga. 'Hij kent alle wapens. Neem hem nu, koning. Ik heb hem met zorg grootgebracht. Neem hem mee naar huis. Hij heeft een scherp verstand, en bij Vasishtha heeft hij alle Veda's met hun hulpwetenschappen bestudeerd. Hij is een groot boogschutter, en in de strijd is hij als Indra. Zowel de goden als de asura's zijn hem goedgezind. Alle kennis die Shukra heeft, kent hij volledig, en ook alle leerboeken die Brihaspati kent, de zoon van Angiras en de leraar van de goden, die door de goden en de asura's vereerd wordt. En alle wapens die Rama kent, de machtige, onoverwinnelijke zoon van Jamadagni, kent deze zoon van je, met zijn sterke armen. Neem dit dappere kind van je, dat ik je geef. Hij kent de uitleg van alle leerboeken over de plichten van een koning.'

Shantanu nam zijn zoon en keerde terug naar zijn hoofdstad. Hij riep alle Paurava's bijeen en wijdde zijn zoon tot kroonprins, voor de bescherming van het rijk. Al gauw won de prins met zijn gedrag het hart van zijn vader, van de andere Paurava's en van alle onderdanen van het rijk. En de koning leefde gelukkig met die zoon.

Er gingen vier jaar voorbij. Op een dag ging de koning naar de wouden aan de oever van de Yamuna. Terwijl hij daar rondliep, rook hij een zoete geur, zonder te weten waar die vandaan kwam. Hij wilde de oorzaak vinden en zwierf heen en weer, en zo vond hij een meisje met zwarte ogen en een hemelse schoonheid, de dochter van een visser.

'Wie ben je, en van wie ben je de dochter?' vroeg de koning. 'Wat doe je hier?'

'Ik wens u alle goeds,' zei ze. 'Ik ben de dochter van het hoofd van de vissers. Op zijn bevel zet ik, om verdienste te verwerven, reizigers met mijn boot over deze rivier.'

Shantanu zag dat hemelse meisje, met haar schoonheid, haar lieftalligheid en die geur, en hij wilde haar tot vrouw. Hij ging naar haar vader en vroeg om zijn toestemming voor het huwelijk.

'Koning,' zei het hoofd van de vissers, 'zodra mijn mooie dochter geboren was, stond natuurlijk vast dat ze aan een man gegeven zou worden. Maar luister naar de wens die ik al die tijd in mijn hart heb gedragen. U bent waarachtig. Als u dit meisje als gift van mij wilt krijgen, geef me dan deze belofte. Als u me die belofte geeft, geef ik u mijn dochter, want een man die u gelijk is, zal ik voor haar nooit vinden.'

'Als ik gehoord heb welke belofte je vraagt,' zei Shantanu, 'zal ik zeggen of ik haar kan geven. Kan dat, dan geef ik haar. Anders niet.'

'Wat ik u vraag, koning, is dit: de zoon die uit dit meisje geboren wordt, moet u op uw troon zetten, en niemand anders mag u tot uw opvolger maken.'

Shantanu voelde er niets voor zo'n belofte te geven, hoewel het vuur van de begeerte hem vanbinnen verschroeide. Hij keerde terug naar Hastinapura, en de hele weg dacht hij aan de dochter van de visser. Thuis bracht hij zijn tijd door in somber gepeins.

Op een dag kwam Devavrata naar zijn vader toe. 'Het gaat u in alles goed,' zei hij, 'alle vorsten gehoorzamen u. Waarom treurt u dan zo? U bent in uw eigen gedachten verzonken en geeft me geen antwoord. U gaat niet meer uit rijden, u ziet bleek en mager, alle levenslust is uit u verdwenen. Ik wil weten aan welke ziekte u lijdt, zodat ik kan proberen er iets tegen te doen.'

'Je hebt gelijk, mijn zoon, ik ben somber geworden,' zei Shantanu. 'Ik zal je ook zeggen waarom. Jij bent de enige zoon van ons grote geslacht. Je bent altijd bezig met wapenspel en daden van moed. Maar ik denk voortdurend aan hoe onzeker het menselijk leven is. Als jou iets overkomt, zoon van Ganga, blijven we zonder zoon. Jij alleen bent voor mij als honderd zonen. Daarom wil ik niet opnieuw trouwen. Ik wens alleen dat het jou altijd goed gaat, zodat ons geslacht voortbestaat. Maar de wijzen zeggen: wie één zoon heeft, heeft geen zoon. Het vuuroffer en de kennis van de drie Veda's brengen blijvende verdienste, dat is waar, maar al die verdienste samen haalt niet het zestiende deel van de verdienste die men krijgt door de geboorte van een zoon. Wat dat betreft is er nauwelijks verschil tussen mensen en dieren. Ik twijfel er niet aan

dat men de hemel van de goden bereikt doordat men een zoon heeft verwekt; de Veda's, de wortel van de purana's, bevatten er vele bewijzen van. Jij bent een held met een onstuimig karakter, altijd met de wapens bezig. Het is goed mogelijk dat je op het slagveld sneuvelt. Wat moet er dan van het geslacht van Bharata worden? Die gedachte maakt me zo somber. Nu heb je alle oorzaken van mijn verdriet gehoord.'

Devavrata dacht daar een tijd over na. Toen ging hij naar de oude minister, die het welzijn van zijn vader toegewijd was, en vroeg hem naar de oorzaak van het verdriet van de koning. De minister vertelde hem van de belofte die het hoofd van de vissers had geëist voor zijn dochter Gandhavati, zij die geurt.

Daarop ging Devavrata met vele oude kshatriya-vorsten zelf naar het hoofd van de vissers, en hij vroeg hem om zijn dochter, voor de koning. Het hoofd van de vissers ontving hem met eerbied, en toen de prins in zijn raad zat, zei hij tegen hem:

'Niemand hanteert de wapens zoals u, en u bent de enige zoon van Shantanu. Uw macht is groot. Maar ik moet u iets zeggen. Al was de vader van de bruid Indra zelf, dan nog zou hij er spijt van hebben een zo eervol en begeerlijk huwelijksaanzoek af te wijzen. De grote man uit wiens zaad dit meisje, Satyavati, geboren werd, is in rechtvaardigheid aan u gelijk. Hij heeft me vaak gesproken over de deugden van uw vader, en hij zei dat alleen de koning Satyavati waard is. Ik zeg u dat ik zelfs het aanzoek heb afgewezen van de hemelse rishi Asita, een van de grootste brahmaanse rishi's, die vaak om de hand van Satyavati heeft gevraagd. Ik heb namens dit meisje maar één ding te zeggen. Tegen dit huwelijk is één groot bezwaar, en dat is een mededinger: de zoon van een andere vrouw. Wie u als mededinger heeft, is niet veilig, al was hij een asura of een gandharva. Dat is het enige bezwaar tegen dit huwelijk, en niets anders. Dit is alles wat ik te zeggen heb over het al dan niet geven van Satyavati.'

Devavrata wilde zijn vader goed doen, en in het bijzijn van de verzamelde vorsten antwoordde hij:

'U die de waarheid boven alles stelt, luister naar de gelofte die ik afleg! Er is nooit een man geweest en er zal nooit een man geboren worden die de moed heeft zo'n gelofte af te leggen. Ik zal alles doen wat u vraagt. De zoon die uit dit meisje geboren wordt, zal onze koning zijn.'

Het hoofd van de vissers wilde de heerschappij voor de zoon van zijn dochter, en hij wilde het bijna onmogelijke bereiken. 'U bent hier gekomen

als de volmachtige van uw vader Shantanu, wiens roem onmetelijk is,' zei hij. 'Wees dan ook de enige die namens mij over het geven van mijn dochter beslist. Maar er is nog iets anders te zeggen, nog iets waar u over moet nadenken. Wie dochters heeft, moet door de aard van zijn verplichtingen zeggen wat ik nu zeg. U die de waarheid toegewijd bent: de belofte die u in het bijzijn van deze vorsten voor het welzijn van Satyavati hebt gedaan, is u waardig. Ik twijfel er geen ogenblik aan dat u haar nooit zult breken. Maar ik twijfel wel aan de kinderen die u misschien zult verwekken.'

Koning, de zoon van Ganga begreep de twijfels van het hoofd van de vissers. Hij wilde zijn vader goed doen, en hij zei:

'Hoofd van de vissers, luister naar wat ik zeg in het bijzijn van deze verzamelde koningen. Koningen, ik heb al afstand gedaan van mijn recht op de troon. Nu regel ik de zaak van mijn kinderen. Vanaf vandaag leg ik de gelofte van brahmacharya af: ik zal in onthouding leven, voor studie en meditatie. Ook als ik zonder zoon sterf, zal ik de werelden van blijvend geluk in de hemel van de goden bereiken.'

De haren van de visser gingen overeind staan van vreugde. 'Ik geef mijn dochter!' antwoordde hij.

Meteen lieten de apsara's en de goden, met allerlei scharen van rishi's, uit de lucht bloemen regenen op het hoofd van Devavrata, en ze riepen: 'Dit is Bhishma, de ontzagwekkende!'

Om zijn vader te dienen, zei Bhishma toen tegen het meisje: 'Moeder, stap in deze wagen, dan gaan we naar huis.' Hij hielp het mooie meisje in zijn wagen. Toen hij met haar in Hastinapura was aangekomen, vertelde hij Shantanu alles wat er gebeurd was. De verzamelde koningen prezen zijn buitengewone daad, samen en ieder afzonderlijk, en ze zeiden: 'Hij draagt die naam terecht: Bhishma, de ontzagwekkende!'

Shantanu gaf zijn zoon voor die daad de gunst dat hij zou sterven wanneer hij dat zelf wilde. 'Zolang je wilt leven, zal de dood je nooit naderen,' zei hij. 'De dood zal pas bij je komen als hij eerst jouw toestemming heeft gekregen.'

. . .

HOOFDSTUK TWAALF van *Het huis van de Kuru's*, boek 1 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/het-huis-van-de-kurus/de-gelofte/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *De drie prinsessen*, staat op mahabharata.nl/lezen/het-huis-van-de-kurus/de-drie-prinsessen/. Het hele boek is als PDF en EPUB te

downloaden op mahabharata.nl/lezen/het-huis-van-de-kurus/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.